

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

DOMINICA CANTATE.

Evangelium Joh. 16. v. 15.

EXORDIUM.

CUm David immanem illum Philistæum Goliath prostravisset, egressæ sunt mulieres de universis urbibus Israel, cantantes, chorosque ducentes in occursum ejus in tympanis cum lætitiâ & in sistris. Et præcinebant mulieres ludentes, atque dicentes: Percussit Saul mille, & David decem milia, 1. Sam. 18. v. 7.

Christus Filius Davidis, Servator noster piensissimus, etiam heroicum facinus exantlayit, quando infernalem Goliath superavit. Sicut enim traditus est propter peccata nostra: ita resurrexit propter justitiam nostram, Rom. 4. v. ult. & dissolvit opera Diaboli, 1. Joh. 3. v. 8. exspolians Principatus, & potestates, traduxit confidenter palam, triumphans illos in seipso, Col. 2. v. 15. Iccirco officii nostri erit, ut cantantes, chorosque ducentes obviamus ei, dicentes: Magnificavit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes, Psal. 126. v. 3. Magnum enim beneficium, magnam meretur gratiarum actionem. Sacrifica Deo laudem: & redde Altissimo vota tua; sacrificans laudem honorabit me, Psal. 50. v. 14. ult.

Præcipue hoc tempore, quo Deus renovat faciem terræ, Psal. 104. v. 30. & egrediens manè & vesperi lætificat, Psal. 65. v. 7. Unde dies Dominicales inter

Pascha & Pentecosten meris lætis nominibus insigniuntur, quibus ad *jubilate & Cantate* excitamur. Maximè ansam nobis præbet hodieñnum Evangelium, in quo Servator de abitu suo ad Patrem concionatur dicens: Expedi vobis, ut ego vadam. Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos. Si autem abiero, mittam eum ad vos &c.

Nos iterum ex præsentī Evangelio videbimus

- I. *Triplicem Querelam.*
- II. *Triplicem Medelam.*
- III. *Triplicem Cautelam.*

J. J.

Exegesis.

ADam primus noster parens ex curiositate manum suam ad arborem vitam extendit, ejusque fructus degustavit: sed propterea Paradiso ejectus, & in exilium pulsus est, Genes. 3. v. 6.

Quod igitur primus Adam inobedientia suâ deperdidit: ad alter Adam obedientia suâ restituit, dum ad locum Calvarie abiit, & per abitum illum doloriferum nobis omnibus lætum introitum in Paradisum cœlestem aperuit, Rom. 5. v. 2.

Que-

Querela respicit

I. *Mundi incuriam.* Ideam habemus in Apostolis, quos Servator propterea reprehendit, inquit: Nunc autem vado ad eum, qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, quò vadis?

Apostoli adhuc in præconcepta illa opinionè hærebant, Christum terrenum Regnum inchoaturum, eosque ad amplissimas dignitates evecturum esse, ideò non credere poterant, quando de abitu ad Patrem sermonem serebat, eo mortem adeò dolorosam denotari; sed extrà Judæam eum iter suscepturum autumabant. Sicut de Simone Petro legimus, quod Dominum interrogavit: Quo vadis? cui cum Jesus responderet: Quò ego vado, non potes me modò sequi? Replicat Petrus: Quare non possum te sequi modò? Animam meam pro te ponam, Joh. 13. v. 36. quod ipsum & Thomam fecisse, legimus, Joh. 14. v. 5. De ejusmodi autem interrogatione hic sermo Christo non est, sed de fructu & utilitate abitus sui discipulos sollicitos esse voluit. Non voluit interrogari de loco, ad quem ibat, vel de personâ, ad quam pergebat, quam expressè Patrem esse dicebat, sed de causâ seu instituto propter quod ibat, ac de gloriâ, in quam per hunc abitum intraturus erat, ait Euthymius. Hoc verò minus fecerunt Apostoli, sed potius corporali ejus præsentia intenti, contristabantur, quando de abitu suo Dominum loqui acciebant.

Talis socordia & negligentia adhuc hodiè valdè familiaris est. Plerique enim terrena sapiunt, Phil. 3. v. 19. & non intelligunt, quæ ad pacem suam faciunt, Luc. 19.

v. 42. sunt sicut equus & malus, Psal. 32. v. 10.

Quis concionibus pœnentialibus locum relinquit, dicens: Quid feci? Jer. 8. v. 6. Quis ad pœnas Dei respiscit? Equidem super contritione quilibet clamat, Jer. 30. v. 15. Verùm causam nemo remove vult, ut cogitaret, non fortuitò ita fieri, sed castigari se ob malitiam suam, Jer. 2. v. 19.

Veri Christiani locum relinquunt dehortationibus, operantes salutem suam cum timore & tremore, Phil. 2. v. 12. Hæc dicit Dominus: state super vias, Jer. 6. v. 16.

Hoc si fecerimus, non frustrà quæremus, sed Dominus respondebit nobis: Ecce, adsum, Esa. 58. v. 9. docebit nos utilia, Esa. 48. v. 17. Instituet nos in viâ, quam elegit, Psal. 25. v. 12. Quin & eò nos tandem deducet, ubi non docebit ultrà vir proximum suum, & vit fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum: Omnes enim cognoscent me, à minimo usque ad maximum, Jer. 31. v. 34.

II. *Taxandorum materiam.* Hinc Servator: Spiritus sanctus arguet mundum, de peccato, & de justitiâ, & de judicio. Idque sic explicat: De peccato quidem, quia non crediderunt in me. De justitiâ verò, quia ad Patrem vado, & jam non videbitis me. De judicio autem quia Princeps hujus mundi jam judicatus est.

Adhuc hodiè Spiritus sanctus in his tribus occupatus est. Verè enim his postremis temporibus locum habet illud Davidis: Defecit sanctus, Psal. 12. v. 1. Justitia quoque ubique vacillat, tam in Ecclesiâ, quam in curiâ, In Ecclesiâ ita, ut plerique justitiam

justitia, quæ coram Deo valet, & per Christum humano generi parata est, subiecti esse nolint, sed quærant suam justitiam statuere, Rom. 10. v. 3. quam tamen detrimentum habere fasesset, Phil. 3. v. 8. Luc. 17. v. 10. Incuriâ verò quia leges languent, & non pervenit usque ad finem judicium, Heb. 1. v. 4. sed magnus loquitur desiderium animæ suæ, & intricant eam, Mich. 7. v. 3. ut sint viduæ præda eorum, & pupillos diripiant, Esa. 10. v. 2. Amos. 5. v. 7. Esa. 1. v. 23.

Verùm grande hoc peccatum est, quod Spiritus sanctus passim in Scripturâ reprehendit: Væ qui condunt leges iniquas, Esa. 10. v. 1. 2.

Tertiò Epicurei quoque offenduntur, qui judicium ultimum susque deque habent, irridentque illud, dicentes cum servo illo nequam: Moram facit Dominus meus venire, Luc. 12. v. 45.

Hæc magna securitas & impietas est. Sicut enim Princeps hujus mundi jam judicatus est, die verò ultimo demùm judicium in eo plene consummabitur, 2. Petr. 2. v. 4. Matth. 25. v. 11. Sic & judicium super incredulos dudum latum est. Qui enim non credit, jam judicatus est, quia non credidit in nomine unigeniti Filii Dei, Joh. 3. v. 18. Verùm die ultimo executioni dabitur illud quando dicetur: Discedite à me maledicti in ignem æternum, Matth. 25. v. 41. Obviemus igitur Domino, dum dicitur hodiè, & retracto judicio, propter Christum nos in gratiam recipiet, est enim benignus & misericors, longanimis & multæ misericordiæ, Joel. 2. v. 13. sicut id ipsum exemplum Nini vitatum probat, super quos judicium, quod

post quadraginta dies interituri sint, jam tùm pronunciatum erat, quia verò emendabant mores, pœnitent Deum super malo, quod locutus fuerat, & non fecit, Jon. 3. v. ult. Quia verò hoc minus observatur, sed profana sunt viæ impij omnitemporè, alta sunt judicia Dei, coram ipso, Psal. 10. v. 5. Spiritus sanctus semper arguit per ministros suos, idque sæpè frustra: ergò aliquando horum damnatio justa erit, Rom. 3. v. 8.

III. *Intellectus penuriam.* Hinc Christus ad discipulos ait: Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò. Tales omnes naturâ sumus, ut mala promptius, quàm bona teneamus, de quo ipse Deus conqueritur: Figmentum cordis humani malum est ab adolescentiâ sua, Gen. 8. v. 21.

Agnoscamus hinc tristissimam naturæ nostræ corruptionem, in quam per lapsum Protoplastorum præcipitati sumus. Ubi enim antè imagine Dei decorati fuimus, quæ consistebat in perfectâ justitia & sanctitate, Eph. 4. v. 24. Jam Diaboli larva depravati sumus, ut in corde malitia, cœcitas in intellectu, repugnantia in voluntate nostrâ inveniatur, & ut verbo dicam, decalogus inversus, ut non abs recum Paulo lamentemur: Non quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus, Rom. 7. vers. 19. 24.

Oremus igitur Deum, ut det nobis illuminatos oculos cordis nostri, Eph. 1. v. 18. ut probemus potiora, Phil. 1. v. 10. & illa debito fervore & zelo perficiamus.

Scienti enim bonum facere, & non facienti peccatum est, Jac. 4. v. ult.

De Secundo.

Sequitur *Medela triplex*, quæ fuit
I. *Ex abitu Christi justificatione*, de qua Servator ipse: Expedi vobis, ut ego vadam. Utrique expedit:

Ni Christus hinc ivisset,

Solator haud venisset:

Ast mox ut is migravit,

Spiramen impetravit.

Quinimò sine hoc abitu nemo salutis particeps fieri potuisset, propterea ait: In domo Patris mei mansiones multæ sunt, Joh. 14. v. 2. 3.

Angunt igitur *peccata* conscientiam tuam, ut cum Davide quiritandum tibi: Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus grave gravatæ sunt super me, Psal. 38. v. 5. abitum hunc Servatoris tui recordare, quomodo in montem Calvariae migrans, tua ibi & omnium hominum peccata in corpore suo pertulerit super lignum, 1. Petr. 2. v. 24. Ut jam nihil damnationis sit his, qui in Christo Jesu sunt, Rom. 8. v. 1.

Territat te *ira Dei*, hoc solatium arripe, quod Christus per abitum suum cum Patre cælesti nos reconciliaverit, qui & adhuc hodiè est ad dexteram Dei, & interpellat pro nobis, Rom. 8. v. 34.

Simultis *calamitatibus* immertus, flagellaris totâ die, & castigatio tua in matutinis, Psal. 73. v. 14. iterum abitum Christi in memoriam tibi voca, qui nobis Spiritu

tum sanctum Paraclitum acquisivit, qui interiori suo testimonio, cor ita confortat, roborat, fundat, 1. Petr. 5. v. 10. ne deficiamus in tribulationibus istis, Ephel. 3. v. 13. sed & in morte speremus, Prov. 14. v. 32. & communicantes Christi Passionibus gaudeamus, ut & in revelatione gloriæ ejus gaudeamus exultantes, 1. Petr. 4. v. 13.

Verùm caveamus, si abitu Christi frui velimus, à curvis peccatorum viis, Psal. 125. v. ult. ne abeamus in consilio impiorum, Psal. 1. v. 1. sed dirigamus pedes nostros in viam pacis, Luc. 1. v. 80. arctæ viæ insistentes, quæ ducit ad vitam, Matth. 7. v. 14. aliâs omnia disperdimus, quæ nobis Christus abitu suo acquisivit. Qui enim facit peccatum, servus est peccati, Joh. 8. v. 35. & negat Dominum, qui emit se, 2. Petr. 2. v. 1. huic igitur non relinquitur pro peccatis hostia: terribilis autem quædam expectatio iudicii, & ignis æmulationis, quæ consumtura est adversarios, Hebr. 10. v. 28.

II. *Ex Spiritus sancti appellatione*, qui hic à Christo *ναὶ ἕξοχῶν* vocatus Παράκλητος, quod vocabulum forenses est, & advocatum notat, qui causam elientis in foro coram tribunali agit, eumque defendit. Hoc ipso respicitur ad Diabolam, de quo dicitur, quod ante conspectum Dei, die ac nocte accuset nos, Apoc. 12. v. 10. Sed Spiritus sanctus Advocatus noster est, qui postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, Rom. 8. v. 27. quos in cordibus piorum excitat, ut sic Diabolus accusatione suâ confundatur, & re infectâ fugere cogatur, Jac. 4. v. 8.

Similiter & infirmitatem nostram adjuvat,